

Brev til redaktøren

Alle innlegg som sendes redaksjon navn og adresse. I visse tilfelle godt eller pseudonym, men fullt navn skannen forbeholder seg retten til å korth

101195

En svikers historie, et folks lidelse

Da jeg søndag 26. januar slo på radioen for å høre programmet «Dømt for landssvik», et intervju med den tidligere Nasjonal Samling-ordføreren Jacob B. Vigerust i Dovre, ble jeg rystet. Programmet var kritikkverdigg.

I nærmere 45 minutter kunne den 82 år gamle Vigerust fortelle lytterne om hvordan han så på krigen og den tyske okkupasjonen av Norge. Han betegnet Quisling som en humanist og den demokratiske regjeringen Nygaardsvold som svikere. Ikke nok med det. På spørsmål om hva han mente om tyskerne, svarte han at han jo selv sagt ønsket at Tyskland skulle vinne, fordi nordmenn tilhørte den germanske folkerase! Vigerust mente også at folk i Dovre hadde det svært bra under okkupasjonsåra, og at han var en populær ordfører (?).

I radioen fortalte Jacob B. Vigerust om den behandlinga landssvikerne fikk etter krigen. De ble transportert bort, stilt for retten og stuvet sammen i brakker. Kanskje ikke så ubehagelig som mot de tusener som ble brukt i grusomme vegforsøk, eller mot de millioner som ble gasset ihjel? For det var et slikt system NS-folkene støttet. Det var det som var konsekvensen av den germanske folkera-sens «overlegenhet».

Den tidligere NS-ordføreren forsvarte sine handlinger under krigen med at han aldri anga noen nordmann. Han hevdet også at noen måtte «styre» Dovre. Selvsagt kan dette virke formildende. Ingen kan benekte at enkelte NS-folk virkelig følte ansvar for landet, og at mange handlet ut ifra idealisme. Det er heller ingen tvil om at mange NS-sympatisører hadde det vanskelig både i krigs- og etterkrigsåra.

Likevel kan det ikke benektes at de støttet en undertrykkende ideologi, de var løpegutter for en gal diktator. Derfor kan bare de som har tatt et oppgjør med sin fortid tilgis. Det tyder ikke på at Vigerust, og flere med han, har gjort det.

Programmet var kritikkverdigg. Ikke fordi en dømt lands-

sviker får slippe til med sin versjon og sin mening om det som skjedde, i et demokrati skal det være slik. Et demokrati kan ikke bekjempe antidemokratiske og totalitære krefter med antidemokratiske virkemidler. Nei, et demokrati skal motarbeide slike trusler med hukommelse, kunnskap, opplysning og motargumentasjon.

Og nettopp derfor var programmet kritikkverdigg. NRK burde ha intervjuet folk i Dovre, enten i eller etter innslaget, som led, som satt fengslet, som ble torturert eller som mistet sine venner og slektninger under Hitler-Tysklands okkupasjon og krig mot Norge. Da hadde bildet av Dovre fra 1940-1945 blitt annerledes enn det Vigerust krampaktig forsøkte å gi oss et bilde av i radioen. Da hadde det ikke vært tvil om hvem som svek landet under det tredje rikets vekst og fall.

I en tid da nazismens jernstøvler igjen marsjerer i tyske gater, når svenske nynazister foretar den ene terroraksjonen etter den andre, og når norske nynazister organiserer sin egen «Hvit Arisk Motstand», kan altså en tidligere norsk NS-mann fritt og uten tegn til anger snakke om et system som bygde på ideen om den «overlegne» germanske folkerase. En ide som kostet millioner av menneskers livet. Et system som tok friheten og grunnleggende rettigheter fra folket.

Etter min mening var programmet, slik det ble presentert, en hån mot de dovringene som motarbeidet den tyske krigsmakta. En hån mot alle de som falt i krigen, og en hån mot alle de som også i dag er offer for grusomheter begått i nazismens tegn.

Til NRK vil jeg si: Slipp gjerne Vigerust og andre med samme synspunkt til, men skap balanse i programmene. Den tidligere NS-ordføreren ble jo ikke stilt ett eneste kritisk spørsmål! La ikke krefter få dominere arenaen alene. Historien kan dessverre gjenta seg.

Tommy Skar, Dombås